

ПАСПОРТ НАУКОВОЇ ШКОЛИ

1. Назва наукової школи:

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я У ХІХ-ХХ СТ.: ІСТОРІОГРАФІЯ, ІНСТИТУЦІЇ, ПЕРСОНАЛІЇ

2. Керівник наукової школи:

Хмарський Вадим Михайлович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Одеського національного університету (ОНУ) імені І.І. Мечникова

3. Наукові напрями діяльності школи:

- 3.1) Історіографічний процес на півдні України у ХІХ-ХХ ст.: історики та наукові історичні установи (керівники напряму: д-р істор. наук, доц. Музичко О.Є.; д-р істор. наук, проф. Хмарський В.М.)
- 3.2) Діяльність місцевих інституцій та органів влади в імперський період та умовах Української революції 1917-1921 рр. в українському Причорномор'ї (керівники напряму: д-р істор. наук, доц. Вінцовський Т.С.; д-р істор. наук, проф. Хмарський В.М.)
- 3.3) Біографістика та біографії видатних діячів культурного та суспільно-політичного життя в українському Причорномор'ї (керівники напряму: д-р істор. наук, доц. Вінцовський Т.С.; д-р істор. наук, доц. Музичко О.Є.; д-р істор. наук, проф. Хмарський В.М.)

4. Наукова діяльність (держбюджетна, госпдоговірна, кафедральна тематика, державні замовлення, гранти)

Представниками наукової школи виконано 4 міжнародних гранти за академічним обміном :

- Німецька служба академічних обмінів (DAAD) (*Синявська О.О.*; 2020 р.),
- в Канадському інститут українських студій (Едмонтон; *Хмарський В.М.*, 2020 р.),
- в Інституті гуманітарних досліджень (Відень, Австрія; *Хмарський В.М.*, 2022 р.),
- в Лейбніц Інституті Східної та Південно-Східної Європи в Регенсбурзі (Німеччина) (*Синявська О.О.*; 2022 р.)

Протягом 20 років поспіль за науковими напрямами новоствореної школи на кафедрі історії України виконувались науково-дослідні роботи (НДР) (кафедральні теми без цільового фінансування):

- «Південна Україна: історія, історіографія, джерела» (2001-2005 рр.; наук. кер.: Хмарський В.М.);
- «Історія Південної України у національному та європейському контексті» (2006-2010 рр.; наук. кер.: Хмарський В.М.);
- «Українське Причорномор'я в історичному та історіографічному контекстах» (2011-2015 рр.; наук. кер.: Хмарський В.М.);
- «Український Південь: історія, тексти, історична пам'ять» (2016-2021 рр.; наук. кер.: Хмарський В.М.)

З 2022 року відкрита нова НДР за темою: «Формування модерного суспільства на півдні України у світовому контексті: витоки, тенденції, феномени» (2022-2026 рр.; наук. кер.: Хмарський В.М.)

5. Основні наукові та практичні результати фундаментальних та прикладних досліджень

У рамках Наукової школи проводяться дослідження історії українського Причорномор'я модерної доби (XIX-XX століття) через вивчення історії історичної науки, діяльність інституцій та окремих персоналій. Наукові розвідки представників Наукової школи можуть прислужитися вченим, викладачам, аспірантам, що працюють у царині українистики, історіографії, біографістики, вивчення інституцій. Напрями у межах наукової школи складають три проблемні кластери: історіографічні студії, дослідження установ та біографістика.

Досліджуючи розвиток історії історичної науки на півдні України у XIX-XX ст. *вперше* в історіографії реконструйовано археографічну складову в історіографічному процесі, досліджено як археографічну діяльність окремих істориків завдяки яким відбулось становлення археографії у регіоні (зокрема А. О. Скальковський), так і наукових установ – Одеського товариства історії і старожитностей, губернських вчених архівних комісій, завдяки яким було віднайдено, збережено та опубліковано цілі комплекси історичних джерел (Хмарський В. М.). *Вперше* реконструйовано розвиток історичної науки у регіоні через процес інституціалізації – діяльність наукових установ та закладів освіти, продовжено дослідження в галузі біоісторіографії та вищої освіти на півдні України у другій половині XIX – на початку XX ст. Досліджено діяльність провідних гуманітарних наукових товариств Одеси початку XX ст., зокрема Одеського бібліографічного товариства. Обґрунтовано висновок про існування на початку XX ст. в Одесі наукової школи історика І. А. Линниченка (Музичко О. Є.). Реалізовано авторський підхід стосовно концептуального змісту досліджень з місцевої історії України і півдня, зокрема, у модерний період, показано історика А. О. Скальковського одним з засновників у XIX ст. концепції історії «фронтиру, що рухається», що означає пріоритет у цьому південноукраїнської, а не американської, історіографії (Новікова Л. В.).

Об'єктом досліджень кількох науковців були різноманітні установи як продукти еволюції суспільства у модерну добу – військові поселення, поштові установи, місцеві органи влади УНР, музейні установи у Криму. Переосмислено у нових умовах систему військових поселень в Україні у першій половині XIX ст., з'ясовано специфіку їх на півдні України, реконструйовано еволюцію цього військово-політичного та соціально-економічного експерименту російського імперського уряду від якого він урешті відмовився (Цубенко В.В.). *Уперше* досліджено проблему розвитку поштових і поштово-телеграфних установ на півдні України в останній чверті XVIII – на початку XX ст.: процес інкорпорації поштових установ регіону до загальної державної системи зв'язку Російської імперії, зв'язок між соціально-економічним розвитком регіону і поширенням поштово-телеграфної мережі, формування державних і напівдержавних систем утримання поштових станцій (ямської гоньби, вольної пошти, торгової та оціночної систем) і впровадження їх до обігу на території півдня України; процес формування поштово-телеграфної мережі на півдні України в межах Одеського, Катеринославського і частково Кишинівського поштово-телеграфних округів; роль поштово-телеграфних установ у формуванні культурно-інформаційного простору Південної України (Міронова І. С.).

Досліджуючи діяльність місцевих українських представницьких організацій, а згодом владних органів управління, новацією стало виділення трьох етапів їх створення та діяльності: 1) становлення й входження у сферу публічної діяльності (березень – жовтень 1917 р.); 2) інкорпорація до структур місцевого самоврядування (жовтень 1917 – січень 1918 рр.); 3) виконання функціональних обов'язків в умовах іноземної військової присутності (березень – травень 1918 р.). У межах першого етапу знайдено низку закономірностей, що дають підстави виділити окремі фази розвитку досліджуваного процесу, які мали місце в кожній губернії, але з різною тривалістю. Доведено, що перша фаза розпочалася відразу після падіння імперії Романових й фактично була продовженням дореволюційних традицій. Друга фаза – організаційна – отримала поштовх у квітні. У Таврійській губернії дана фаза наступила лише наприкінці серпня разом із появою Губернського виконавчого комітету українських організацій Таврії. Третя фаза – легітимацийна – характеризується набуттям губернськими радами повноважних представницьких прав від національних крайових з'їздів. У ході її реалізації закінчилося формування керівного складу, остаточно визначилися засадничі принципи суспільно-політичної діяльності, визначилися головні завдання та методи їх досягнення на найближчу і віддалену перспективу, котрі здебільшого пов'язувалися з участю у виборчих процесах на основі консолідації зусиль представників соціалістичних партій, розроблялася тактика та стратегія дій (Вінцковський Т. С.).

Уперше в історіографії було здійснено комплексне дослідження у форматі колективної монографії історії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, де його показано єдиним закладом вищої освіти, який мав передісторію та передумови свого виникнення, становлення в імперську добу, численні експерименти та випробування у радянську епоху (Хмарський В. М., Музичко О. Є., Левченко Г. С., Новікова Л. В., Петровський Е. П., Синявська О. О.). Підготовлено до друку і опубліковано унікальну збірку наративних матеріалів з історії попередника Новоросійського університету – Рішельєвського ліцею (Синявська О. О.).

Біографічні студії посідали завжди особливе місце у науковій школі, що формувалась. Не має аналогів у вітчизняній історіографії колективна монографія «Чорноморська хвиля Української революції: провідники національного руху у 1917-1920 рр.» (2011 р.), у якій наведено біографії понад 30 найвідоміших діячів українського національного руху, які робили Причорномор'я українським. Монографічне дослідження зробило певну просопографічну картину і стало помітним в історіографії (Вінцковський Т. С., Музичко О. Є., Хмарський В. М.). *Унікальним* дослідженням стало просопографічне вивчення статусу і біографій почесних професорів та докторів в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова. Доведено, що цей статус мав міцний підмурівок у імперському університеті, виявлено його реанімацію у радянський час, а також трансформацію у сучасних умовах (Музичко О. Є., Синявська О. О., Хмарський В. М.).

У біографічних студіях у центрі уваги було вивчення біографій провідних діячів українського національного руху. Здійснено аналіз архіву Івана Липи (1865–1923) та Юрія Липи (1900–1944) – представників української медицини, політичного та літературного процесів, що зберігається у публічній бібліотеці міста Варшави. Відзначено публікацією і шевченкознавчі сюжети, присутні у неопублікованих листах до відомого бібліографа та лексикографа М. Ф. Комарова. Визначено, які з матеріалів становлять наукову цінність та можуть залучатися до подальших досліджень. З'ясовано коло осіб, які писали до одеського

діяча на шевченківську тематику та з якою метою. Відзначено факти, що свідчать про провідну роль М. Ф. Комарова в розвитку шевченкознавчих студій кінця XIX – початку XX ст. З'ясовано основні ідеї іншого лексикографа та громадського-політичного і літературного діяча – Бориса Грінченка, які він висловлював як учасник «Братерства тарасівців» — однієї з перших політичних організацій Наддніпрянської України, що ставила за мету самостійний розвиток українців. Також здійсненні огляд книгознавчих і бібліотекознавчих сюжетів, що виявлені в опублікованих працях, епістолярії Лесі Українки, а також у спогадах про неї. Визначено основні погляди поетеси на цінність різних жанрів книг, друкарські та редакторські аспекти книговидання, а також з'ясовано ставлення літераторки до бібліотек (Стамбол І.І.).

Також опрацьовано теоретичні та бібліографічні питання біографістики. Досліджено напрями розвитку біографічної славістики. З'ясовано основні напрями досліджень та постаті слов'янського світу, якими цікавилися українські науковці у 2000-2017 рр. Також висвітлено тенденції слов'янської політичної біографіки, зокрема у контексті західних та південних слов'ян, у чеській науці XX століття на основі публікацій у науковому журналі «Slovanský přehled» («Слов'янський огляд»). З'ясовано, що в міжвоєнну епоху чеських дослідників найбільше цікавила югославська політична біографіка. За доби «соціалістичної» Чехословаччини найбільшою кількістю досліджень болгарських соціалістів, які були прийнятними ідеологічно для ідеології «соцтабору» (Стамбол І.І.).

Визначено основні тенденції розвитку біографічних досліджень у Польщі на початку XXI ст. За основу взято публікації наукового журналу «Polish Biographical Studies», що виходить у Щецині з 2015 р. при Центрі біографічних досліджень. Серед проблем, які порушують польські науковці, найпомітнішими є біографії комуністичних функціонерів, військових та науковців різних галузей. Окрім того, дослідження стосуються постколоніального нарративу в біографічних текстах і гендерних питань. Також на базі європейських, американських та австралійських досліджень проаналізовано підходи до поняття «політична біографія» та продемонстровано основні питання, що цікавлять науковців та авторів за цією проблематикою. Відзначено, що першість у теорії політичної біографії належить дослідникам із Великої Британії, США та Австралії, де вже кілька століть розвиваються власні школи політичної біографії.

6. Представники наукової школи:

Всього	–	15
в т.ч. акад., чл.-кор.	–	0
д-р наук, проф.	–	6
канд. наук., доц.	–	6
інші (аспіранти)	–	3

- 1) **ВІНЦКОВСЬКИЙ** Тарас Степанович, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії України

- 2) МІРОНОВА Ірина Сергіївна, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Чорноморського національного університету імені Петра Могили, докторантка ОНУ імені І.І. Мечникова
- 3) МУЗИЧКО Олександр Євгенович, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії України
- 4) ХМАРСЬКИЙ Вадим Михайлович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України
- 5) ЦУБЕНКО Валерія Леонідівна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри філософії, політології, психології та права Одеської державної академії будівництва та архітектури, аспірантка ОНУ імені І.І. Мечникова
- 6) ШИШКО Олександр Григорович, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри філософії і права Одеського національного технологічного університету, докторант ОНУ імені І.І. Мечникова
- 7) КУЗНЕСЦОВ В'ячеслав Олександрович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач лабораторії кафедри археології та етнології України
- 8) ЛЕВЧЕНКО Галина Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України
- 9) НОВІКОВА Людмила Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України
- 10) ПЕТРОВСЬКИЙ Едуард Петрович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України
- 11) СИНЯВСЬКА Олена Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України
- 12) СТАМБОЛ Ігор Іванович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка, аспірант ОНУ імені І.І. Мечникова
- 13) ГРІШИНА Катерина Андріївна, аспірантка кафедри історії України.
- 14) ГОРДІЙЧУК Анастасія Вікторівна, аспірантка кафедри історії України
- 15) КОРОБЧУК Анна Сергіївна, аспірантка кафедри історії України

7. Публікації (монографії, підручники; навчальні посібники; навчально-методична література; статті у журналах, що входять до наукометричних баз даних; статті у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України; словники; довідники; інші публікації; тези наукових доповідей; патенти)

Представники новоствореної наукової школи за період 2016-2021 рр. опублікували

Монографії, підручники – 10

- 1) Вінцовський Т. Нариси історії футболу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. Одеса: «Освіта України», 2019. 292 с.
- 2) Левченко В. В., Левченко Г. С. Александро-Невская церковь Новороссийского университета: история, персоналии, документы. Изд. 2-е, перевод. на русс. язык, испр. и дополн. Одесса: Бондаренко М. О., 2016. 396 с.
- 3) Лицарі Дикого Поля. Плугом і мушкетом. Український шлях до Чорного моря : популярне видання. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. С. 319-339. (співавтори Т. Вінцовський, О. Шишко).

- 4) Музичко О. Є. Книга та слово: історик І. А. Линниченко у культурному та громадському житті України кінця ХІХ – першої чверті ХХ ст. / Наук. ред. В. М. Хмарський. – Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. 426 с.
- 5) Музичко О. Є. Південноукраїнські історики у пошуках наукових та суспільних ідеалів (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) : монографія. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 436 с.
- 6) Музичко О. Є. Грузини в історії Південної України: спільне море та доля / ред. Т. Нішнянідзе ; наук. ред. : докт. істор. наук, проф. З. Абашидзе, докт. філол. наук, проф. О. Мушкудіані. Одеса : ВМВ, 2016. 280 с.
- 7) Одеська державна академія будівництва та архітектури – 90 років / ред кол. : А.В. Ковров (гол. ред.), В.Л. Цубенко (наук. ред.), Ю.С. Крутий (заст. гол. ред.). Одеса, ОДАБА», 2020. 437 с.
- 8) Політика і пам'ять. Дніпро – Запоріжжя – Одеса – Харків. Від 1990-х до сьогодення / О. Гайдай та ін.; наук. ред. Г. Касьянов. Львів: ФОП Шумалович, 2018. 240 с. (співавтори Е. Петровський, В. Хмарський).
- 9) Шишко О. Г. Політичний терор більшовицької влади в Одеській губернії (січень 1918 р. – березень 1922 р.) : монографія. Одеса : Освіта України, 2019. 340 с.
- 10) *Nonogis causa*: почесні члени, доктори, професори Одеського національного університету імені І. І. Мечникова: до 155-річчя від дня заснування : біогр. довід. / О. Є. Музичко, О. О. Синявська, В. М. Хмарський ; гол ред. І. М. Коваль. Одеса : ОНУ, 2020. 308 с.

Навчальні та навчально-методичні посібники – 6:

- 1) Акредитація освітніх програм (за матеріалами проекту QUAERE): методичний посібник / В.А.Бугров, А.П.Гожик, Д.В.Щеглюк, Хмарський В. М. та ін.; за заг. ред. Л.В.Губерського. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 74 с.
- 2) Новікова Л. В. Історія етнічних (національних) меншин в Україні. Змістовий модуль 2: курс лекцій – Одеса : ОНУ І. І. Мечникова, 2021. – 398 с.
- 3) Синявська О. О. Історія освіти і науки в Україні. Частина І. Традиції освіти та накопичення наукових знань у домодерний період: Навчальний посібник / Олена Олександрівна Синявська; ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса : ОНУ, 2022. 160 с.
- 4) Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій: посібник / В. Кухарський, О. Осередчук, М. Мазуркевич, Хмарський В. М. та ін.; за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 248 с.
- 5) Теоретико-методичні засади розроблення освітніх програм / Методичний посібник / Раскола Л. А., Ружицька О. М. За ред. О. В. Запороженко, В. М. Хмарського. – Одеса: ОНУ, 2016. – 68 с.
- 6) Хмарський В. М. Історія України. Конспект лекцій. – Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2019. – 118 с.

Навчально-методична література – 13

- 1) Вейланде Л.-В. В., Синявська О. О. Організація педагогічної практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальностей 032 Історія та

- археологія та 033 Філософія. Методичні рекомендації для студентів та керівників практики / Факультет історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса, 2020. 30 с.
- 2) Вінцковський Т. С. Революції в модерній історії України XIX-XXI ст. : метод. рекомендації для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» / Т. С. Вінцковський. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 24 с.
  - 3) Вінцковський Т. С., Петровський Е. П. Новітня історія України : Методичні рекомендації для студентів IV курсу історичного факультету (за вимогами кредитно-модульної системи) / Т. С. Вінцковський, Е. П. Петровський. – Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2016. – 68 с.
  - 4) Діанова Н. М., Новікова Л. В. Україна в національному та світовому інтеграційних процесах : метод. рекомендації з нормативного курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія». Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 64 с.
  - 5) Левченко Г. С. Історія преси в Україні (кінець XVIII – початок XXI ст.) для студентів спеціальності 032 «Історія та археологія»: методичні рекомендації до спецкурсу / Г. С. Левченко. – Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2019. – 42 с.
  - 6) Методичні рекомендації з розробки та оформлення робочих програм практик / Упорядники О.С.Браславська, О.М.Ружицька, Н.В.Кузнецова. – Одеса: ОНУ, 2016. – 20 с. (Хмарський В.М.)
  - 7) Музичко О. Є. Історія, концепції та сучасні досягнення історичної науки: методичні рекомендації з обов'язкового курсу для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія. – Одеса, ОНУ, 2021. – 35 с.
  - 8) Музичко О. Є. Історія української діаспори: методичні рекомендації для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія». Одеса: ОНУ, 2021. – 40 с.
  - 9) Написання, оформлення та захист курсових і дипломних робіт. Методичні вказівки для студентів спеціальностей 032 Історія та археологія, 033 Філософія, 034 Культурологія / Факультет історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова. – Одеса, 2019. – 47 с. (Новікова Л. В., Синявська О. О.)
  - 10) Новікова Л. В. Вступ до вивчення курсу "Історія України": метод. посібник для студентів II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету історії та філософії, спеціальності 032 "Історія та археологія"/МОН України; ОНУ імені І. І. Мечникова; факультет історії та філософії. - Одеса: ОНУ, 2019. 3 – 60 с.
  - 11) Новікова Л. В. Дослідження місцевої історії України, кінець XVIII – початок XX ст.: персоналії, історична реконструкція та інтерпретація: методичні вказівки з вибіркового курсу для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 032 «Історія та археологія». – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. – 33 с.
  - 12) Новікова Л. В. Історія етнічних (національних) меншин в Україні: курс лекцій для бакалаврів факультету історії та філософії. Змістовий модуль 1. Загальна частина. – Одеса : Одеський національний університет, 2018. – 214 с.
  - 13) Синявська О. О. Архівознавство. Методичні рекомендації для студентів спеціальностей 032 Історія та археологія. – Одеса, 2019. – 43 с.

Додатково у 2022 році вийшли друком методичні вказівки Синявської О.О. Архівна практика. Методичні вказівки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія». Одеса : ОНУ, 2022. 28 с.

Наукові публікації (всього) – 206, з них

Статті у журналах, що входять до наукометричної бази даних SCOPUS – 9

- 1) Винцовский Т. «Румынская угроза»: Одесса в ожидании войны в начале 1918 года // Danubius. XXXVIII. Galați : Editura Muzeului de Istorie, 2020. P. 317-330.
- 2) Котляр Ю., Миронова И. Семен Гольдин. Принять исключительные меры ... Русская армия и евреи. 1914–1917 // АВ IMPERIO. Исследования по новой имперской истории и национализму в постсоветском пространстве. 2019. Выпуск 2. С. 378–383. (Web of Science). DOI: <https://doi.org/10.1353/IMP.2019.0055>
- 3) Кузнецов В.О., Ткаченко Ф.П. Альгологічні дослідження в Одеському університеті (1965-2015). Становлення школи професора І.І. Погребняка. Альгологія, Т. 31. 2021, №3. С. 279-295.
- 4) Кузнецов В. А., Ткаченко Ф. П. История развития альгологической школы в Одесском университете в период 1865-1890 гг. Альгологія, 2018, №1. С 95-106.
- 5) Кузнецов В. А., Ткаченко Ф. П. История альгологических исследований в Одесском университете в период 1930-1965 гг. Альгологія, Т.30 2020, №1. С. 94-108.
- 6) Стамбол І. І. Тенденції розвитку новітньої польської біографістики (за матеріалами видання «Polish biographical studies») // Сторінки історії. – 2021. - № 52. – С. 340-351.
- 7) Kuznetsov V. A., Tkachenko F. P. A Century of Algological Researches of the South of Ukraine: Algological School of Odessa University in 1865-1965. International Journal on Algae. P. 89-102 (DOI: 10.1615/InterJAlgae.v22.il.80).
- 8) Levchenko G. The publications in the pages of the «Odessa herald» in the second half of the XIXTH century as a historical source for the history of the imperial Novorossiia university // Danubius. Supliment. Economy, society, culture and politics in Southern Ukraine during the XVIIIth – XXth Centuries. XXXIV. Galați, 2016. P. 21-30.
- 9) Mironova I., Shevchenko N. Activities of land management commissions in the South of Ukraine in the years of Stolypin agrarian reform (1906 – 1917) // Istoriiya-History. Volume 29, Number 4, 2021. P. 386–398. (Web of Science). DOI: <https://doi.org/10.53656/his2021-4-4-land>

Статті у іноземних виданнях, які увійшли до інших баз даних – 13

- 1) Винцовский Т. Василь Пилишенко: нарис біографії члена Центральної Ради // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. Ін-ту біогр. дослідж. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; редкол.: М. Г. Палієнко (голов. ред.) та ін. Київ, 2020. Вип. 20. С. 240-254. (Google Scholar, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals (DOAJ), WorldCAT, Research Bible, Bielefeld Academic Search Engine, The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences, Україніка наукова та інші).
- 2) Левченко В. В., Левченко Г. С. Историк Николай Александрович Рожков и профессорская корпорация гуманитариев Императорского Новороссийского университета: между заочным знакомством и конфликтом среди одесских коллег // Проблемы славяноведения. Сб. научных статей и материалов. Брянск: РИО Брянского государственного университета, 2017. Вып. 19. С. 92-134.

- 3) Левченко В. В., Левченко Г. С. Письма А. А. Шахматова к И. А. Линниченко: ретроспекция коммуникационных связей в научном пространстве в конце XIX – в начале XX веков // Проблемы славяноведения. Сб. научных статей и материалов. Брянск: РИО Брянского государственного университета, 2018. Вып. 20. С. 88-126. (РИНЦ).
- 4) Музичко О. Наукові контакти Південноукраїнських та італійських істориків у другій половині XIX – на початку XX ст. // Osobowość, społeczeństwo, polityka : Mater. VI Międz. Konf. Nauk.-Prakt. / Pod red. J. Kota. Część. 2. Lublin: WSEI, 2017. S. 65-69.
- 5) Стамбол І.І. Цвинтар Ольшани у Празі як місце пам'яті українців// Studia Polsko-Ukraińskie. - Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. - 2021- №8. – С. 261-273.
- 6) Стамбол І.І. XVI Міжнародний з'їзд славистів: українська перспектива // Studia Polsko-Ukraińskie. - Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. - 2019- №6. – С. 233-235.
- 7) Kuznetsov V. O., Kuznetsov D. V. The life and scientific-pedagogical activity of L. V. Pisarzhevsky in the Novorosiysk (Odessa) University and the Kiev Polytechnic Institute (1874-1916) // European Applied Sciences, March-April, 2017, 2. P. 10-14.
- 8) Novikova L. Slavic-turkic relations in the steppe frontier in local historiography in xix-early xx century // Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi. - 2021. - Issue 35. - P. 73-88.
- 9) Syniavska O. Establishment of economic education in Southern Ukraine // SEPIKE. Social Educational Project of Improving Knowledge in Economics. Frankfurt – Poitiers - Los Angeles, 2022. Special edition Ukraine, part 2. P.106-116.
- 10) Syniavska O. Ukrainian Naval History as a Component of the Maritime Code of the Nation // Linguistics and Culture Review, 2021. Vol. 5(S4), p.1365-1385 (у співавторстві з Kalinichenko O., Yelesina M., Leonova H.)
- 11) Vintskovskyi T. The image of “The Other” in revolutionary Odessa of 1917-1920 // Identități etno-confesionale și reprezentări ale celuilalt în spațiul est-european: între stereotip și voința de a cunoaște / coord. Cristina Preutu, George Enache; pref. de Gheorghe Cliveti. Iași: Editura Universității “Al. I. Cuza”, 2018. P. 235-243. (CEEOL).
- 12) Vintskovskyi T. The General Consulate of Romania in Odessa under the terms of the “red” terror of January-March 1918 (based on the sources of Odessa’s press) // Analele științifice ale Universității “Alexandru Ioan Cuza” din Iași (serie nouă). Istorie. Iași: Editura Universității “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2019. Tom LXV. P. 563-572. (CEEOL).
- 13) Vintskovskyi T. Repatriation of the Polish population from the Izmail region in 1945-1946 (according to the State Archives of the Odesa region) // Historical Yearbook. ”Ovidius” University of Constanța, Faculty of History and Political Science. Vol. XVIII. Constanța, 2021. P. 59-75. (CEEOL).

Статей у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України категорії Б – 73

- 1) Вінцковський Т. С. Одеський вимір Українських Установчих зборів: у пошуках революційних альтернатив // Записки історичного факультету / Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2016. Вип. 27. С. 235-256.
- 2) Вінцковський Т. Одеська українська міська рада у суспільних трансформаціях епохи революцій (1918-1919 рр.) // Записки історичного факультету 28 випуск 2017 : збірник

- наукових праць / колектив авторів. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 110-136.
- 3) Вінцовський Т. Кривавий «Алмаз»: деконструкція одного міфу революції в Одесі // Місто: історія, культура, суспільство. Е-журнал урбаністичних студій / Інститут історії України НАН України, Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка; редкол.: Мирослав Борисенко (гол. ред.), Тетяна Водотика (шеф-редактор). – Київ, 2018. № 1 (5). – С. 113-128.
  - 4) Вінцовський Т. Курси українознавства в Одесі у 1917-1919 роках: ідеї, кадри, результати // Краєзнавство : науковий журнал. – 2019. – № 2. – С. 96-110.
  - 5) Вінцовський Т. Єврейська громада Сімферополя в революції 1917 року: суспільно-політичні аспекти діяльності (за матеріалами газети «Южные ведомости») // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки». Випуск 31. Харків, 2020. С. 123-135.
  - 6) Вінцовський Т. Єврейські громади Таврійської губернії в революції 1917 року: суспільно-політичні аспекти діяльності (за матеріалами сімферопольської газети «Южные ведомости») // Краєзнавство : науковий журнал. 2021. № 1-2. С. 17-28. Гришина К.А. Організація діловодства в Одеській митниці кінця XVIII ст./ К.А. Гришина// Інтелігенція і влада. Серія: історія. Одеса, 2020 Вип. 42. С. 48 – 62.
  - 7) Ковальчук Л. В., Петровський Е. П. Курс на знищення: іноземні дипломатичні представництва Одеси у вирі політичних репресій 1930-х років // Записки історичного факультету 28 випуск 2017 : збірник наукових праць / колектив авторів. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 147-169.
  - 8) Коробчук А.С. Варвара Платонівна Кандиба (Фредерікс) – керівниця Одеського інституту імператора Миколи // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Історичні науки. – 2020. - № 6 (337), грудень. – С. 158-166.
  - 9) Коробчук А.С. Газета «Одесский Вестник» (1827–1894) як історичне джерело з історії Одеського інституту шляхетних дівчат // Чорноморська минувщина: Записки Відділу історії козацтва на Півдні України – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2020. – С. 47–53;
  - 10) Левченко В. В., Левченко Г. С. Ретроспекція комунікаційних зв'язків у науковому просторі кінця XIX – початку XX ст.: з листування Олексія Олександровича Шахматова з Іваном Андрійовичем Линниченком // *Ucrainica Mediaevalia*. № 1. 2018. С. 109-142.
  - 11) Левченко В. В., Левченко Г. С. Життєдайне джерело спадщини української бібліотечної справи в персоналіях [Рецензія на: Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.): матеріали до біобібліографічного словника / авт.-уклад. Л. В. Гарбар; ред. кол.: Г. В. Боряк, Л. А. Дубровіна (голова), В. І. Попик та ін.; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т рукопису. – К., 2017. – 616 с.] // Вісник Одеського національного університету. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. 2018. Т. 23, вип. 2 (20). С. 231-236. (Index Copernicus).
  - 12) Левченко Г. С. Становлення та розвиток української бібліографії в XIX ст. (на матеріалах газети «Одесский вестник») // Бібліотечний Меркурій. 2019. Вип. 2 (22). С. 44-54. (Index Copernicus).
  - 13) Левченко Г. С. Нові архівні документи до біографії шукача античних артефактів А. Б. Ашика // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія

- «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки». Випуск 29. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. С. 90-96.
- 14) Левченко В. В., Левченко Г. С., Мурашко О. С. From anniversary to anniversary: the historiographical and bibliographic reviews of commemorative publications on the history of Odesa I. I. Mechnikov National University // Бібліотечний Меркурій. 2020. Вип. 2 (24). С. 39-70. (IndexCopernicus).
  - 15) Міронова І.С. Освіта дорослих серед національних меншин на Півдні України в 1920–30-ті рр. // Наукові праці : наук. журн. Т. 310. Вип. 298. Миколаїв : Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2018. С. 15–21.
  - 16) Міронова І.С. Інтеграція кримських татар в українське суспільство: історичний досвід кінця 1980-х – початку 2000-х рр. // Проблеми політичної історії України: зб. наук. праць. Вип. 13. Дніпро: «Грані», 2018. С. 255–269. DOI: 10.15421/231821
  - 17) Міронова І.С. Практика боротьби з алкоголізмом серед сільського населення Півдня України (друга половина XIX – початок XX ст.) // Український селянин. Збірник наукових праць. 2019. Випуск 22. С. 30–37. DOI: 10.31651/2413-8142-2019-22-30-37
  - 18) Міронова І.С. Боротьба з жебрацтвом в Херсонській губернії (друга половина XIX – початок XX ст.) // Емінак: науковий щоквартальник. 2019. № 4 (28) (жовтень–грудень). С. 21–33. DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2019.4\(28\).339](https://doi.org/10.33782/eminak2019.4(28).339)
  - 19) Міронова І.С. Боровиковський Олександр Львович (1844–1905 рр.) – український і російський правознавець, адвокат, науковець, поет // Історичний архів. Наукові студії: Збірник наукових праць. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. Випуск 20. С. 67–75.
  - 20) Міронова І., Морозова О., Гайдай О. Котляр Юрій Вадимович (до 50-річного ювілею) // Історичний архів. Наукові студії: Збірник наукових праць. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. Випуск 20. С. 117–123.
  - 21) Міронова І.С. Боротьба за юридичні права жінок в Російській імперії (друга половина XIX – початок XX ст.) // *Universum Historiae et Archeologiae*. Дніпро, 2019. Т. 2 (27). Випуск 2. С. 163–175. DOI: 10.15421/26190211
  - 22) Міронова І.С. Практика боротьби з пияцтвом та алкоголізмом серед робітничого населення Півдня України (кінець XIX – початок XX ст.) // Проблеми політичної історії України. 2020. Вип. 15. С. 70–84. DOI: 10.33287/11929
  - 23) Міронова І.С. Динаміка цін на землю на Півдні України (друга половина XIX – початок XX ст.) // Емінак: науковий щоквартальник. 2020. № 2 (30). С. 56–67.
  - 24) Міронова І.С. Гідротехнічні роботи в Херсонській губернії в роки Столипінської аграрної реформи // Емінак: науковий щоквартальник. 2020. № 4 (32). С. 70–80. DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2020.4\(32\).465](https://doi.org/10.33782/eminak2020.4(32).465)
  - 25) Міронова І.С. Просвігницька агрономічна допомога селянам Півдня України на початку XX ст. // Старожитності Лукомор'я : електронний історичний журнал. 2021. № 3 (6). С. 37–49.
  - 26) Міронова І.С. Реалізація реформи скасування тілесних покарань у каторжних тюрмах Харківської губернії (друга половина XIX – початок XX ст.) // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. 2021. Том 32 (71), № 4. С. 69–76. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2021/4.12>
  - 27) Музичко О. Є. Південна Україна у долі грецьких істориків у другій половині XIX – на початку XX ст. // Українська біографістика, 2016. Вип. 14. С. 177-189.

- 28) Музичко О. Є. Популяризація історичних знань в історіографічному процесі на території Південної України (друга половина XIX – початок XX ст.) // Записки історичного факультету / Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2016. Вип. 27. С. 287-303. (IndexCopernicus).
- 29) Музичко О. Колоніальний та антиколоніальний дискурси у південноукраїнській історіографії XIX – XX ст. та їхній вплив на сучасні реалії // Українознавчий альманах. К., 2017. Вип. 20. С. 43-47.
- 30) Музичко О. Участь південноукраїнських істориків у роботі наукових з'їздів (друга половина XIX – початок XX ст.) // Записки історичного факультету 28 випуск 2017 : збірник наукових праць / колектив авторів. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 191-229. (IndexCopernicus).
- 31) Музичко О. Внесок південноукраїнських істориків у розвиток енциклопедичної справи (друга половина XIX – початок XX ст.) // Вісник ОНУ. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. 2018. Т. 23. Вип. 1. С. 85-96.
- 32) Музичко О. Південноукраїнські історики в енциклопедичному дискурсі XIX – XX ст. // Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. Київ. 2018. Вип. 4. С. 20-27.
- 33) Музичко О. Особові фонди південноукраїнських істориків другої половини – початку XX століть: склад та евристичний потенціал // Архіви України. 2018. Вип. 2-3 (313-314): березень – червень. С. 104-120.
- 34) Музичко О. Є. Відзначення ювілеїв історичних товариств Південної України як чинник історіографічного процесу кінця XIX – на початку XX ст. // Записки історичного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова. 2018. Вип. 29. С. 64-81. (Index Copernicus).
- 35) Музичко О. Листи М. Ф. Комарова до В. Л. Громашевського як джерело дослідження історії Українського національного руху в Одесі на початку XX століття // Архіви України. 2019. № 3. С. 156-167.
- 36) Музичко О. Дослідження Волині у Південноукраїнській історіографії (XIX – початок XX ст.) // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету. 2018-2019. Вип. 19-20. С. 171-181.
- 37) Музичко О. Є. Медальні роботи на історичну тематику у системі вищої освіти Одеси (кінець XIX – початок XX ст.) // Вісник Одеського національного університету. Серія : Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. 2018. Т. 23, Вип. 2. С. 128-161.
- 38) Музичко О. Є. Започаткування історико-мистецької періодики в Одесі наприкінці XIX ст. // Бібліотечний Меркурій. 2021. Вип. 1. С. 58-69.
- 39) Музичко О. Внесок родини Мошинських у громадське та культурне життя української діаспори у другій половині XX ст. // Проблеми гуманітарних наук. Серія : Історія. 2021. Вип. 6. С. 381-394.
- 40) Музичко О. Є. Просопографічний підхід у дослідженні історіографічного процесу на території Південної України (друга половина XIX – початок XX ст.) // Записки історичного факультету / ОНУ імені І. І. Мечникова. 2020. Вип. 31. С. 167-184. (IndexCopernicus).
- 41) Новікова Л. В. «Козацький період» як історіографічний концепт у працях з місцевої історії Наддніпрянської України, XIX – початок XX ст. // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України науково-дослідного Інституту

- козацтва Інституту історії Національної Академії Наук. – Одеса, 2018. – Вип. 13. – С. 39-52.
- 42) Новікова Л. В. Презентації історії Правобережної та Лівобережної України в модерних регіонально-історичних текстах: до постановки проблеми. // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України науково-дослідного Інституту козацтва Інституту історії Національної Академії Наук України. – Одеса, 2020. – Вип.15. – С. 91-99.
- 43) Новікова Л. В. Стан дослідження історії білорусів на півдні України в революційну добу: огляд сучасних публікацій // Чорноморська минувшина. – 2021. – Вип. 16. – С. 120-124.
- 44) Новікова Л. В. До питання про паго-історіографію як напрямок регіонально-історичних досліджень у ХІХ ст. // Записки історичного факультету. – Одеса, 2020. – Вип. 31. – С. 185-196.
- 45) Новікова Л. В. Право володіння територією «Бессарабії» у ХІХ ст. – на початку ХХ ст.: складне переплетіння аргументів зацікавлених сторін в умовах регіону-фронтиру // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України науково-дослідного Інституту козацтва Інституту історії Національної Академії Наук. – Одеса, 2017. – Вип. 12. – С. 78–100.
- 46) Синявська О. О. До історії соціокультурних процесів на півдні України наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Ізмаїл, 2022. Вип.57. С.134-151 (Серія: історичні науки)
- 47) Синявська О. О. Перший історик-україніст Одеського університету (до 175-річчя професора Олексія Маркевича) // Літопис Волині. Луцьк, 2022. №26. С.54-62.
- 48) Синявська О. О. Становлення освітянських традицій в Одесі в період герцога А.-Е. Рішельє // Інтелігенція і влада. Серія : Історія. Збірник наукових праць. Одеса, 2016. Вип. 34. С. 49-59.
- 49) Синявська О. Висвітлення історії Рішельєвського ліцею на сторінках ювілейних видань Одеського університету // Записки історичного факультету / ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса, 2016. Вип. 27. С. 303-312. (IndexCopernicus).
- 50) Синявська О. О. Одеса&Миколаїв: історія одного освітнього проєкту середини ХІХ ст. // Старожитності Лукомор'я. 2021. № 4 (7). С.63-69.
- 51) Стамбол І.І. Біографічна славістика в Україні останніх десятиліть (за матеріалами наукового збірника “Проблеми слов’янознавства”) // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : збірник наукових праць / редкол.: О. Онищенко (голова) [та ін.] ; НАН України, Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2019. – Вип. 54. С. 292–303. (0,7 авт. арк)
- 52) Стамбол І.І. Борис Грінченко як ідеолог «Братерства тарасівців» // Інтелігенція і влада. – 2020. – № 42. – С. 145–157 (0,6 авт. арк)
- 53) Стамбол І.І. Варшавський архів Івана та Юрія Лип як історико-біографічне джерело // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки». – 2019. - № 29. – С. 101-106. (0,6 авт. арк)
- 54) Стамбол І.І. Книжкова культура та бібліотечна справа в життєвому і творчому просторі Лесі Українки // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. – Київ, 2021. – № 21. – С. 166–180.
- 55) Стамбол І.І. Полігична біографія: сучасний вимір // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. – Київ, 2020. – Вип. 20. – С. 211-227.

- 56) Стамбол І.І. Слов'янська політична біографіка на сторінках журналу «Slovanský přehled» // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2020. – № 59. – С. 264–274.
- 57) Стамбол І.І. Черговий аргумент у дебатах про Дмитра Донцова [Рецензія на видання: Зайцев, О. Націоналіст у добі фашизму. Львівський період Дмитра Донцова. 1922–1939 роки. Начерк інтелектуальної біографії. – Київ: Критика, 2019. – 344 с.] // Українська біографістика = Biographistica Ucrainica. – Київ, 2020. – № 19. – С. 278–281.
- 58) Цубенко В. Л. V Міжнародна науково-практична конференція «Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до Основного Списку Всесвітньої Спащини ЮНЕСКО» – продовження нової традиції / В. Л. Цубенко // Інтелігенція і влада. Серія: Історія. 2018. Випуск 38. С. 183–200.
- 59) Цубенко В. Л. «Південь України у вітчизняній та європейській історії» – III міжнародна науково-практична конференція, присвячена 25-річчю Незалежності України / В. Л. Цубенко // Інтелігенція і влада : громадсько-політичний науковий збірник. Серія : Історія. / голов. ред. Г. І. Гончарук, Одеса : Астропринт, 2017. Вип. 35. С. 173–189.
- 60) Шишко О. Кампанія походу на куркуля в Одеській губернії у 1920 році: організаційні, пропагандистські та репресивні аспекти // Краєзнавство. 2016. № 1/2. С. 123-133.
- 61) Шишко О. Меншовики у системі політичного терору в Одесі у 1920 р. // Записки історичного факультету 28 випуск 2017: збірник наукових праць / колектив авторів. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 230-265. (IndexCopernicus).
- 62) Шишко О. Пролетаріат Одеси та утвердження економічної диктатури у 1920 р. // Краєзнавство. 2017. № 3/4. С. 68-82.
- 63) Шишко О. Буржуазія Одеси як об'єкт політичного терору у 1920 році // Вісник Київського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. 2017. Випуск 4 (135). С. 67-72.
- 64) Шишко О. Г. Кампанія походу на куркуля в Одеській губернії у 1920 р.: причини та наслідки // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. Вип. 48. С. 131-140.
- 65) Шишко О. Г. Ще раз про аграрну політику РСДРП(б)-РКП(б) // Інтелігенція і влада: зб. наук. праць / гол. ред.: Г. І. Гончарук. Одеса: Астропринт, 2017. Вип. 36. С. 64-77.
- 66) Шишко О. Г. Воєнно-польові суди Одеси у системі білого терору (серпень 1919 р. – січень 1920 р.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. Вип. 51. С. 56-64.
- 67) Шишко О. Г. Діяльність Державної варті у Херсонській губернії у сфері боротьби з більшовизмом // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. К.: «Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 135 (8). С. 40-44.
- 68) Шишко О. Каральна політика комуністичної влади в Одеській губернії на початку 1921 р.: причини та наслідки // Емінак. Науковий щоквартальник. Київ-Миколаїв, 2018. № 3 (23). Том 1. С. 59-64.
- 69) Шишко О. Контррозвідувальні відділення у системі білого терору в Одесі (серпень 1919 р. – лютий 1920 р.) // Емінак. Науковий щоквартальник. Київ-Миколаїв, 2018. № 1 (21). Т. 1. С. 85-92.
- 70) Шишко О. Г. Між законністю і терором: утвердження влади УНР у Херсонській губернії (березень-квітень 1918 р.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. Вип. 50. С. 114-125.

- 71) Шишко О. Г. Продовольча кампанія в Одеській губернії у 1921 р.: кривава битва за хліб // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. К.: «Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 134 (7). С. 53-57.
- 72) Шишко О. Жертви політичного терору в Одесі у 1919 р.: джерелознавчий аспект // Інтелігенція і влада: зб. наук. праць / гол. ред.: Г. І. Гончарук. Одеса: «Екологія», 2018. Вип. 38. С. 248-273. (Серія: Історія).
- 73) Шишко О. Політичний терор проти учасників Українського національно-визвольного руху в Первомайському та Вознесенському повітах у січні 1921 р. – березні 1922 р.: джерелознавчий аспект // Старожитності Лукомор'я. Електронний історичний журнал. 2021. № 4(7). С. 115-136.

Словники, довідники – 2:

- 1) Левченко Г. С., Петровський Е. П. // Дослідники історії Півдня України: бібліографічний довідник / Упорядник: Ігор Лиман. – Київ, 2016. – Том 2. – 392 с. (статті про Афанасьєва-Чужбинського О. С., Ашика А. Б., Бермана Я. З., Воєводського Л. Ф., Гордієвського М. І., Деревицького О. М., Левченко Г. С., Межберга Н. І., Павловського О. А., Палаузова М. Х., Пападімітріу С. Д., Петринського М. М.).
- 2) Професори Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : біогр. довід. : в 2 т. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; голов. ред. І. М. Коваль ; відп. ред. М. О. Подрезова ; редкол.: В. В. Глебов [та ін.] ; упоряд. та бібліогр. ред.: О. С. Мурашко, В. П. Пружина, В. В. Самодурова. Одеса : ОНУ, 2020. Т. 1 : Ректори (1865-2020). С. 4-11, 16-22, 35-40, 55-67, 75-80, 91-106, 141-147 (співавтори В. Кузнєцов, О. Музичко, Е. Петровський, В. Хмарський).

Збірки документів і матеріалів – 5:

- 1) Крізь призму пам'яті і часу: Одеський Рішельєвський ліцей у спогадах сучасників (До 200-річчя від дня заснування) / Автор-упорядник О. О. Синявська. Одеса, 2017. 300 с.
- 2) Південь України у вітчизняній та європейській історії. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції : зб. наук. праць (13–14 вересня 2018 р., м. Одеса) / ред. кол. В.Л. Цубенко (гол. ред.), Остапенко П.В., Хмарський В.М. [та ін.]. Одеса: Екологія, 2018. 420 с.
- 3) Південь України у вітчизняній та європейській історії. The South of Ukraine in the National and European history : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Південь України у вітчизняній та європейській історії» (17 – 18 вересня 2020 р., м. Одеса) / ред. кол. В.Л. Цубенко, А.В. Ковров, В. М. Хмарський [та ін.]. Одеса: Екологія, 2020. 456 с.
- 4) У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. 511 с.
- 5) Українські губернські з'їзди в Одесі у 1917 році : документи і матеріали / Упоряд. і автор передмови Т. Вінцовський. Одеса: Бондаренко М. О., 2017. 116 с.

Брошури – 1:

- 1) Тарас Вінцовський : біобібліогр. покажч. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, ф-т історії та філософії, каф. історії України ; Одес. обл. орг. Нац. спілки краєзнавців України ; упоряд. О. О. Синявська. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 64 с.

Інші статті у журналах, що не включені до переліку наукових фахових видань України – 43:

- 1) Бажан О. Г., Левченко В. В., Левченко Г. С. До 90-ї річниці часопису «Краєзнавство» (1927–2017): історія, статистика, особливості // Краєзнавство: науковий журнал. 2017. № 3-4. С. 8-22.
- 2) Вінцовський Т., Мініна І. Громадсько-політична та й культурницько-освітня діяльність Аркадія Миколюка в Одесі у добу революцій : становлення націонал-комуніста // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса : Друкарський дім, 2016. Вип. 20. С. 225-246.
- 3) Вінцовський Т. Похорони як елемент історичної нарації (на прикладі революційної Одеси 1917 року) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса : Друкарський дім, 2016. Вип. 21. С. 117-126.
- 4) Вінцовський Т. Похорони як елемент історичної нарації (на прикладі революційної Одеси грудня 1918 року) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса : Друкарський дім, 2017. Вип. 22. С. 97-108.
- 5) Вінцовський Т., Желясков С. Дмитро Ілліч Неплій (1891-1938 рр.): педагог і офіцер на перехресті епох (за матеріалами ДАОО) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса : Друкарський дім, 2017. Вип. 23. С. 171-179.
- 6) Вінцовський Т. Зародження футболу в навчальних закладах Одеси // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2018. Вип. 25. С. 64-88.
- 7) Вінцовський Т. Курси українознавства в Одесі у 1917-1919 роках: ідеї, кадри, результати // Краєзнавство : науковий журнал. 2019. № 2. С. 96-110.
- 8) Вінцовський Т. С. Футбол у системі фізичного виховання студентів ОДУ імені І. І. Мечникова в повоєнний період // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2019. Вип. 27. С. 137-152.
- 9) Вінцовський Т. П. Мечник. 1 мая 1920 в Одесі. Кілька сторінок записника, присвячених пам'яті отамана УГА А. Гарабача // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2020. Вип. 29. С. 181-193.
- 10) Кузнецов В. О. Одеський період життя та наукової діяльності академіка Д. К. Заболотного // Мікробіологія і біотехнологія. 2016. № 4. С. 108-118.
- 11) Кузнецова Н.В., Кузнецов В.О. Роль учених Одеського (Новоросійського) університету у становленні й розвитку експериментальної психології: М.Я. Грот, М.М. Ланге, Г.І. Челпанов. / Н.В. Кузнецова, В.О. Кузнецов // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» - Додаток 3 до Вип. 36, Т. 1 (17): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». К.: Гнозис, 2016. С. 7- 20.
- 12) Кузнецов В.О. Медведєв Юрій (Георгій) Васильович. ЕСУ. Т.19: «Малиш-Медицина» / Редкол.: І.М. Дзюба, М.Г. Железняк, та ін.; Інститут енциклопед. Досліджень НАН України, Наук. Тов-во імені Шевченка. Київ, 2018.

- 13) Левченко В. В., Левченко Г. С. Одеська рецептивна франкіана наприкінці ХІХ – на початку ХХІ ст.: періодизація, динаміка, особливості // Краєзнавство: науковий журнал. 2016. № 3-4. С. 26-50.
- 14) Левченко В. В., Левченко Г. С. Законовчителі інославно-ї і новітніх віровчень навчальних закладів Одеси ХІХ – початку ХХ ст.: історія, традиції та особливості // Інтелектуальна історія та духовна спадщина України ХІХ ст.: збірка наукових праць / відп. ред. О. А. Бачинська. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 127-133.
- 15) Левченко Г. С. Новые штрихи к биографии А.Б. Ашика: собирателя античных древностей Северного Причерноморья // Древний мир: История и археология: рецензируемый сборник научных статей. М.: Издательство «Спутник +», 2020. С. 154-160.
- 16) Левченко В. В., Левченко Г. С., Ляшенко А. Б. Перипетии судьбы профессора Чарльза Кларка: к истории «одесского» периода жизни // Вісник Одеського національного морського університету: Збірник наукових праць. Ч. 1. Вып. 2 (62). 2020. С. 7-28; Ч. 2. Вып. 3 (63). 2020. С. 5-20.
- 17) Музичко О. Є. Розвиток візантиністики в історіографічному процесі на території Південної України наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету. Зб. наук. праць. Львів, 2016. Вып. 17. С. 25-42.
- 18) Музичко О. Грузинські та вірменські вечірki як явище культурного та громадського життя Одеси початку ХХ ст. // Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею, 2016. Вып. 15. С. 259-265.
- 19) Музичко О. Участь священиків у процесі формування україноцентричної моделі історичної пам'яті населення Південної України на початку ХХ ст. // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса, 2017. Вып. 23. С. 35-43.
- 20) Музичко О. Розвиток козакознавчих студій у Миколаєві та Херсоні наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Чорноморська минувшина: Записки Відділу історії козацтва на півдні України, випуск 12 / за ред. В. А. Смоля. Одеса : Типографія «Друк Південь», 2017. С. 142-160.
- 21) Музичко О. Є. Представники історичної науки біля витоків Одеського політехнічного університету // Інтелігенція і влада. Серія: Історія. Одеса, 2018. Вып. 38. С. 54-63.
- 22) Музичко О. Історико-меморіальна експедиція 1909 р. по козацьких місцинах нижньої течії Дніпра членів Одеського відділення Російського військово-історичного товариства // Чорноморська минувшина. 2018. Вып. 13. С. 53-62.
- 23) Музичко О. Особові фонди південноукраїнських істориків як джерело дослідження історіографічного процесу на території Південної України другої половини ХІХ – 20-х років ХХ століття // Український археографічний щорічник. Вып. 21/22. Т. 24/25. Київ, 2018. С. 67-81.
- 24) Музичко О. Є. Міський голова Вінниці Микола Оводов: одеський епізод біографії початку ХХ ст. // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2020. Вып. 29. С. 223-230.
- 25) Музичко О. Василь Львович Громашевський в українському національному русі в Одесі на початку ХХ століття // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2021. Вып. 30. С. 194-204.
- 26) Новікова Л. В. Володимиру Никифоровичу Станку – педагогу й вченому – з подякою за наукове «пробудження» // Человек в истории и культуре / отв. ред. А. А. Пригарин. – Одесса: Ирбис, 2017. – С. 29–31.

- 27) Новікова Л. В. «Ніщо людське не є чужим...» : кілька штрихів до персонального портрету А. О. Скальковського (1808–1898) // У пошуках гармонії... : наук. збірка до 50-річчя проф. В. М. Хмарського. – Одеса: ТЕС, 2017. – С. 231–241.
- 28) Попик А. С. Механізм усунення більшовицькою владою партії соціалістів-революціонерів з політичної площини Одеси // Українське порто-франко : наукові студентські праці з вітчизняної історії / ред. кол. О. А. Бачинська та ін. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. Вип. 5. С. 84-92.
- 29) Попик А. С. На шляху до монопартійності: ліквідація більшовицькою владою меншовицької партійної опозиції в Одесі // Українське порто-франко: наукові студентські праці з вітчизняної історії / ред. кол. О. А. Бачинська та ін. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. Вип. 5. С. 71-83.
- 30) Синявська О. О. До історії Одеського навчального округу: попечительство Д. М. Княжевича (1837 – 1844 рр.) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса : Друкарський дім, 2016. Вип. 21. С. 42-51.
- 31) Синявська О. О. Педагогічна діяльність І. С. Орлая: новаторство, що витримало випробування часом // Історико-педагогічний альманах. 2018. Випуск I (26). С. 4-12.
- 32) Синявська О., Ткаченко В. Взаємозв'язки німецького населення Трансїстрії з німецькою окупаційною владою // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2019. Вип. 27. С. 126-137.
- 33) Синявська О. О. Олексій Маркевич – історіограф Одеського університету // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2020. Вип. 29. С. 210-222.
- 34) Хмарський В. М. Професор Микола Грот: причини та обставини переїзду видатного філософа і психолога до Одеси (1883) // Південь України у вітчизняній та європейській історії. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 15-16 вересня 2016 р. Одеса. Одеса : Астропринт, 2016. С. 27-33.
- 35) Хмарський В. М. Книжка про парадоксальний ювілей в Одеському університеті. Два століття служіння книзі. Історія Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, 1817-2017: [монографія] / М. В. Алексеєнко, М. О. Подрезова, О. В. Полевщикова, В. П. Пружина, В. В. Самодурова; авт. передм. та наук. ред. І. М. Коваль; відп. ред. М. О. Подрезова; бібліогр. ред. О. С. Мурашко; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Одеса: ОНУ, 2017. – 291 с. // Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2017. – Т. 22, вип. 2 (18). – С. 369-379.
- 36) Хмарський В. Історія університетського футболу у докторському виконанні (Вінцковський Т. Нариси історії футболу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. – Одеса: «Освіта України», 2019) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2020. Вип. 29. С. 257-263.
- 37) Цубенко В. Л. Історико-правові аспекти організації Південних поселень на території України (1857–1867) / В. Л. Цубенко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія. 2018. № 4 (256). С. 217–234.
- 38) Шишко О. До історії Одеського військового округу (1938-1940 рр.) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса : Друкарський дім, 2016. Вип. 20. С. 200-211.

- 39) Шишко О. До історії Одеського військового округу: 1941 рік // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса : Друкарський дім, 2016. Вип. 21. С. 141-152.
- 40) Шишко О. Справа Г. Вірріха та інших: з історії терору проти учасників Придністровського повстання 1919 р. // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2017. Вип. 22. С. 109-120.
- 41) Шишко О. Соціальна революція чи соціальна катастрофа (з історії «святкування» 3-ї річниці Жовтневої революції в Одесі) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2017. Вип. 23. С. 107-120.
- 42) Шишко О. Архівно-слідчі справи архіву УСБУ в Одеській області як джерело дослідження політичного терору в Одеській губернії у 1920 р. // Історико-культурна спадщина: збірка наукових праць / відп. ред. Тюрменко І. Тернопіль: «Бескиди», 2017. С. 210-213.
- 43) Шишко О. Справа Одеського повстанського комітету або Одеської обласної підпільної петлюрівської організації // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2018. Вип. 25. С. 149-160.

Публікації у матеріалах конференцій, тезах доповідей та виданнях, що не включені до переліку наукових фахових видань України – 68:

- 1) Вінцовський Т. С. Кримські татари: суспільно-політичне життя на початку революції 1917 року (за матеріалами газети «Южные ведомости») // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри : збірка наукових праць. Вип. 6 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон : ФОП Грінь Д. С., 2017. С. 66-72.
- 2) Вінцовський Т. Використання гасла «Слава Україні!» у період національної революції 1917-1921 рр. // Революції в Україні у ХХ-ХХІ століттях: співзвуччя епох : матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 100-річчю Української національно-демократичної революції 1917-1921 рр. Одеса : ОДУВС, 2017. С. 16-19.
- 3) Вінцовський Т. Антон Рошаківський – освітянин, урядовець, політик // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 214-230.
- 4) Вінцовський Т. Українські губернські з'їзди на Півдні України у 1917 році: передумови, організація, результати // Революція, державність, нація: Україна на шляху самоствердження (1917–1921 рр.): Матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 1–2 червня 2017 р.) / упоряд. Владислав Верстюк (відп. ред.), Віталій Скальський, Галина Басара-Тилишак, Володимир Бойко. Київ–Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти, 2017. С. 185-192.
- 5) Вінцовський Т. С. Реорганізація шкільної освіти кримських татар під час революції 1917 року (за матеріалами газети «Южные ведомости») // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри : збірка наукових праць. Вип. 7 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. С. 56-63.
- 6) Гордійчук А. Радянська історіографія про студентський рух в Новоросійському університеті: основні аспекти / Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з історії України студентів та аспірантів «Хаджибеївські читання». – Одеса, 2020.

- 7) Гришина К. А. Історія становлення територіальної організації Одеської митної справи XIX століття // Актуальні дослідження правової та історичної науки: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Тернопіль. 2019. Вип. 25. С. 67–70.
- 8) Гришина К. А. Місце Одеської митниці в охороні національних святинь / К. А. Гришина // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Південь України у вітчизняній та європейській історії». 17-18 вересня 2020 року, м. Одеса. С. 438 – 443.
- 9) Гришина К. А. Проблеми організації самостійної роботи студентів // Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців». Конференція – XXV. 27 травня 2020 р. Одеса. Частина 2. С. 143–144.
- 10) Гришина К. А. Штатне укомплектування Одеської портової митниці кінця XVIII ст. // Тези доповідей 76-ї науково-технічної конференції професорсько-викладацького складу академії. 21–22 травня 2020 р. Одеса. С. 145. Коробчук А. Інституціоналізація жіночої освіти на півдні України у XIX – на поч. XX ст.: історія Одеського інституту шляхетних дівчат 336//Матеріали XIX міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених м. Київ, 26 березня 2021 року. – Київ: Історичний факультет КНУ імені Тараса Шевченка, 2021. – С. 336-339.
- 11) Коробчук А.С. Одеський інститут шляхетних дівчат (1828-1920 рр.): еволюція правил прийому. // Каразінські читання (історичні науки): тези доповідей 72-ї Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 26 квітня 2019 р.) – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – С. 31–32.
- 12) Коробчук А. С. Періодика на книжковій полиці інститутки (за матеріалами бібліотеки Одеського інституту шляхетних дівчат) // Каразінські читання (історичні науки) : тези доп. 74-ї Міжнар. наук. Конф.(Харків, 23 квіт. 2021 р.). – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. Кузнецов В. О. Іван Миколайович Сагайдак (06.1918-12.1964) – вихованець лисенківської антинаукової школи біологів-мічурінців // Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання) // Матеріали VI міжнародної наукової конференції / [Редкол.: О. О. Непочатенко (відповід. ред.) та ін.]. Умань: Видавець «Сочінський», 2017. С. 142-146.
- 13) Кузнецов В. О., Кузнецова Н. В, Ткаченко Ф. П. Внесок учених Одеського університету в становлення методики викладання біології: Л. С. Ценковський та Д. К. Третьяков // Проблеми і перспективи розвитку природничих наук у контексті модернізації середньої та вищої школи : збірник матеріалів II всеукраїнської науково-методичної конференції / за ред. В. В. Заморова, С. П. Гвозд'їй, М. В. Ткаченко. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. С. 5-10.
- 14) Кузнецов В. О. Життя та науково-педагогічна діяльність заслуженого професора церковного права Олексія Степановича Павлова (24.05.1832 – 28.08.1898). *Православ'я в Україні* : Збірник за матеріалами X Міжнародної наукової конференції / Під ред. д. н. з богосл., проф., Митрополита Київського і всієї України Епіфанія та ін. К. : [Київська православна богословська академія], 2020. С. 205-222.
- 15) Кузнецов В. О., Кузнецова Н. В. Життя та служіння заслуженого професора богослов'я протоієрея Василя Мироновича Войтковського (05.03.1823-24.02.1904). *Православ'я в Україні* : Збірник за матеріалами IX Міжнародної наукової конференції / Під ред. д. н.

- з богосл., проф., Митрополита Київського і всієї України Епіфанія та ін. К. : [Київська православна богословська академія], 2019. С. 276-285.
- 16) Кузнєцов В. О. Прокіп Леонтійович Іванченко (14.07.1907 – 25.01.1975) як представник радянської мічурінської біологічної науки / В.О. Кузнєцов. // Селекційно-генетична наука і освіта: матер. Міжнар. наук. конф. / редкол. : О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2016. С. 187-195.
- 17) Кузнєцов В. О., Кузнєцова Н. В. Перший ректор Одеського державного університету Матвій Харитонович Фарбер (1892-1942) // Південь України у вітчизняній та європейській історії. Матер. VI Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса : «Екологія», 2018. С. 135-142.
- 18) Кузнєцов В. О., Вендель А. О. Про особливості підготовки садівників в Одеській школі садівництва заслуженим професором механіки В.М. Лігнім. / Всеукраїнська науково-практична конференція «Колесніковські читання», присвячена пам'яті професора О.І. Колеснікова. – Харків, ХНУ імені О.М. Бекетова, 25 листопада 2020 р. (0,25 д.а).
- 19) Алексін Д. А., Кузнєцов В.О. Професор І.І. Пузанов як історик науки і його робота «Жан Батіст Ламарк засновник трансформізму». Двадцять шоста Всеукраїнська конференція молодих істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів, присвячена 30-річчю незалежності України: мат. конф., м. Київ, 16 квітня 2021 р. Київ : Талком, 2021. С.16-19.
- 20) Кузнєцов В. О. Професор Олександр Давидович Нордман і його внесок у створення урболісівничої освіти в Одесі (перша половина XIX ст.). Scientific and pedagogical internship “The European approach and its Ukrainian modernization in training teachers in the field of historical, political, philosophical and sociological sciences”: Internship proceedings, September 6 – October 17, 2021. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. P. 18-23.
- 21) Кузнєцов В.О. Ректор Одеського (Новоросійського) університету – доктор богослов'я, професор Олександр Павлович Доброклонський (1856-1937). *Православ'я в Україні* : Збірник за матеріалами VIII Міжнародної наукової конференції / Під ред. д. богосл. н., проф., митрополита Епіфанія (Думенка) та ін. К. : [Київська православна богословська академія], 2018. С. 263-271.
- 22) Кузнєцов В. О., Шевчук С. М., Булава Л. М. Фарбер Матвій Харитонович // Генез освіти зі спеціальностей факультету історії та географії : Зб. ст., матер. і біограф. довідок / За ред. П. А. Кравченка, Л. М. Булави – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С. 91-92.
- 23) Кузнєцов В. О., Вендель А. О. *Platanus acerifolia* Willd. у зеленому будівництві Південних міст України і перспективи його використання у штучних лісових масивах. Сучасні виклики і актуальні проблеми лісівничої освіти, науки та виробництва: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Біла Церква, 15 квітня 2021 р.). Біла Церква: БНАУ, 2021. С. 64-67.
- 24) Левченко Г. С. Етнографічні дослідження в інтерпретації газетних публікацій у другій половині XIX ст. (За матеріалами газети «Одесский Вестник») // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: збірка наукових праць. Вип. 6 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон: ФОП Грінь Д. С., 2017. С. 197-203.
- 25) Левченко Г. С. Віднайдений рукопис А. В. Флоровського щодо історії газети «Одесский Вестник» // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора

- Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 421-437.
- 26) Левченко В. В., Левченко Г. С. Євангелістсько-лютеранське духівництво навчальних закладів Одеси ХІХ – початку ХХ ст. – ознака міжкультурної комунікації суспільства // Реформація і сучасний світ: Філософія. Богослов'я. Наука: матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Одеса, 28-29 вересня 2017 р.) / ред. кол.: Албул С. В., Бевзюк Н. П., Голубович І. В. та ін. Одеса: Астропринт, 2017. С. 92-96.
- 27) Левченко В. В., Левченко Г. С. Китаєведение в научном наследии А. Н. Кудрявцева // ІІІ Міжнародна наукова конференція «Соціальний розвиток країн «Одного поясу та одного шляху»: Розвиток Нового Шовкового шляху в Україні»: Тези доповідей / Відповідальна за випуск С. М. Гловацька. Одеса: ОНМУ, 2017. С. 57-58.
- 28) Левченко Г. С. З історії зародження та становлення газетної справи в Одесі в ХІХ ст. // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: збірка наукових праць. Вип. 7 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. С. 243-249.
- 29) Левченко Г. С. Зміни в періодичних виданнях у добу «великих реформ» другої половини ХІХ ст. (на прикладі газети «Одесский Вестник») // Міжнародна науково-практична конференція «VII Міждисциплінарні гуманітарні читання» 21 листопада 2018 року Київ, Київський будинок вчених НАН України. С. 71-73.
- 30) Музичко О. Є. Історики у процесі формування національної свідомості населення Південної України (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) // Народний Рух України: місце в історії та політиці. Матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 25-річчю Незалежності України, 25-26 травня 2016 р., Одеса. Одеса, 2016. С. 57-60.
- 31) Музичко О. Є. Михайло Іванович Гордієвський (1885 – 1938 рр.) у розвитку української історичної думки 1910-х – 1930-х років // XI науковий семінар «Роль визначних особистостей – митців, діячів науки та культури у процесі формування національної самосвідомості наприкінці ХІХ – поч. ХХ ст. Збірник матеріалів» / Упор. Н. Терехова, О. Гураль, О. Мокану та ін. К., 2016. С. 114-125.
- 32) Музичко О. Є. Щоденник історика І. А. Линниченка // Архів. Історія. Сучасність. Випуск 2. Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю Державного архіву Одеської області (1920-2015), Одеса, 3-4 вересня 2015 р. / Одеська обласна держадміністрація, Одеська обласна рада, Державний архів Одеської області / Ред. кол. : В. В. Левчук (голова) та ін. ; наук. ред. І. В. Сапожников, Л. Г. Білоусова ; відп. ред. С. Є. Березін. Одеса : Бондаренко М. О., 2016. С. 216-221.
- 33) Музичко О. Синтез історії слов'янських народів в одеських історичних студіях // Слов'янознавство і нові парадигми та напрями соціогуманітарних досліджень: матеріали Між нар. наук. конф. (Київ, 24 травня 2017 р.) / НАН України, Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т укр. мови НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2017. С. 294-299.
- 34) Музичко О. Біля витоків деколонізації: демонтаж пам'ятників російським царям в Одесі у 1917–1920 роках // Славістична збірка. Вип. ІІІ: Збірка статей за матеріалами Третього Міжнародного славістичного колоквиуму. До 90-річчя від дня народження члена-кореспондента НАН України, доктора історичних наук, професора Павла Степановича Соханя (1926 – 2013). До 25-річчя заснування Інституту української

- археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України (м. Київ, 18 листопада 2016 р.) / За редакцією Д. Гордієнка та В. Корнієнка. К., 2017. С. 101-113.
- 35) Музичко О. Участь уродженців Полтавщини у боротьбі українців Південної України за власну культуру, історичну пам'ять, державність (кінець XIX – перша половина XX ст.) // IX Липівські читання. Полтава, 2018. С. 73-85.
- 36) Музичко О. Дослідження історії архітектури на півдні України наприкінці XIX – на початку XX ст. // Південь України у вітчизняній та європейській історії. Одеса, 2018. С. 177-183.
- 37) Музичко О. Співпраця членів Руського археологічного інституту в Константинополі та південноукраїнських істориків: етапи, особливості, значення // На межі між Сходом та Заходом: Матеріали Міжнар. Конф., присв. 90-літтю від дня народження Ярослава Дашкевича (13-14 грудня 2016 р., м. Львів). Львівське відділення ІУАД; Упоряд. А. Фелонюк, Н. Халак за участю І. Скочиляс. Львів, 2018. С. 242-250.
- 38) Музичко О. Є. Внесок західноукраїнських інтелігентів у культурний процес в Одесі наприкінці XIX – першій чверті XX століття // Десяті липівські читання. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. Десяті Липівські читання. Івано-Франківськ, 2020. С. 85-90.
- 39) Новікова Л. В. Т. Г. Шевченко проти А. О. Скальковського як історика гайдамаччини: до історії появи та функціонування однієї історіографічної оцінки (міфу?) // VIII Міжнародний конгрес українців. Історія. Політологія. Філософія / Національна Академія Наук України; МАУ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2017. – С. 197–211.
- 40) Петровський Е. П. «Літописець Лебединцевих»: інтелектуальний доробок Івана Гордієвського у вивченні біографій представників роду // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 242-254.
- 41) Попик А. С. Процес знищення українських націонал-комуністичних партій в Одесі (1920-1925) / Матеріали 73-ї звітної студентської наукової конференції ОНУ імені І. І. Мечникова. Секція історичних наук. 25-27 квітня 2017 року. Одеса, 2017. С. 162-174.
- 42) Синявська О. О. М. І. Пирогов і Рішельєвський ліцей // Південь України у вітчизняній та європейській історії. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 15-16 вересня 2016 р. Одеса: Астропринт, 2016. С. 134-139.
- 43) Синявська О. Ще раз про вчителя, адміністратора і людину З. В. Першину // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 266-278.
- 44) Синявська О. Освітянський експеримент в Одесі на початку XIX ст.: Одеський Благородний інститут для хлопчиків // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: збірка наукових праць. Одеса, 2017. С. 304-308.
- 45) Синявська О. О. Спогади О. Сумарокова як джерело для вивчення історії Рішельєвського ліцею // Південь України у вітчизняній та європейській історії. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 13-14 вересня 2018 р. Одеса, 2018. С. 142-147.
- 46) Синявська О. О. До питання про заснування архіву в Одесі в XIX – на початку XX ст. // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: збірка наукових праць. Одеса, 2019. С. 442-446.

- 47) Синявська О. О. Архівні матеріали в біографічних дослідженнях // Архівістика: теорія, методика, практика. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 22-23 квітня 2021 р., м. Кам'янець-Подільський. Кам'янець-Подільський, 2021. С.176-178.
- 48) Хмарський В. М. Про предмет і завдання вивчення історії України // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 63-66.
- 49) Хмарський В. М. Три листи Володимира Антоновича до Миколи Мурзакевича: додаткові штрихи до початку співпраці історика та Одеського товариства історії і старожитностей // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 70-79.
- 50) Хмарський В. М. Чому і як було відновлено кафедру історії України Одеського університету у середині 50-х років ХХ ст. // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 80-96.
- 51) Хмарський В. М. Науковий та науково-організаційний внесок у розвиток україністики в Одесі Самсона Михайловича Ковбасюка (1903–1986) // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 97-104.
- 52) Хмарський В. М. Доля завідувача кафедри історії Української РСР ОДУ імені І. І. Мечникова Петра Івановича Воробєя у контексті «великого погрому» 1972 року // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 113-148.
- 53) Хмарський В. М. Уроки Бачинського (рефлексії через двадцять і два роки) // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 149-160.
- 54) Хмарський В. М. Ювілеї університету у контексті їхніх епох // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 161-172.
- 55) Хмарський В. М. Мережа закладів вищої освіти Одещини: до питання про хронологію та динаміку формування // Південь України у вітчизняній та європейській історії: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції [зб. наук. праць] (13-14 вересня 2018 року, м. Одеса) / ред. кол.: В. Л. Цубенко (гол. ред.), Остапенко П. В., Хмарський В. М. [та ін.]. Одеса: Екологія, 2018. С. 13-22.
- 56) Хмарський В. М. Проблемні питання заснування закладів вищої освіти Одеси як елемент їхньої політики пам'яті // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: збірка наукових праць. Вип.7 / відп. ред. М.І.Михайлуца. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. – С.545-550.
- 57) Шишко О. Список розстріляних Одеською губернською надзвичайною комісією за 1920 рік // Архів. Історія. Сучасність. Випуск 2. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю Державного архіву Одеської області (1920-2015), Одеса, 3-4 вересня 2015 р. / Одеська обласна держадміністрація, Одеська обласна рада, Державний архів Одеської області / Ред. кол.: В. В. Левчук (голова) та ін.; наук. ред. І. В. Сапожников, Л. Г. Білоусова; відп. ред. С. Є. Березін. Одеса: Бондаренко М. О., 2016. С. 355-358.

- 58) Цубенко В. Л. Перше (Старе) Одеське кладовище: історіографія проблеми / В. Л. Цубенко // Аркасівські читання: історична наука на сучасному етапі розвитку української державності. Матеріали ІХ Міжнародної наукової конференції (10–11 травня 2019 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2019. С. 127–129.
- 59) Цубенко В. Л. Історичний аспект підготовки фахівців будівельної галузі на Півдні України (у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття) / В. Л. Цубенко // Південь України у вітчизняній та європейській історії: матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції: [зб. наук. праць] (13–14 верес. 2018 р., м. Одеса) / ред. кол.: В. Л. Цубенко (гол. ред.), Остапенко П. В., Хмарський В. М. [та ін.]. Одеса: Екологія, 2018. С. 40–47.
- 60) Шишко О. Справа № 2575 (з історії політичного терору в Одесі у 1920 році) // У пошуках гармонії... Наукова збірка до 50-річчя професора Вадима Михайловича Хмарського / Наук. ред. і упор. Е. П. Петровський. Одеса: ТЕС, 2017. С. 469-488.
- 61) Шишко О. Г. Активізація боротьби за владу в Одесі як наслідок жовтневого перевороту // Революції в Україні у ХХ-ХХІ століттях: співзвуччя епох: матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 100-річчю Української національно-демократичної революції 1917-1921 рр. Одеса: ОДУВС, 2017. С. 87-92.
- 62) Шишко О. Архівно-слідчі справи з архівів СБУ як важливий фактор осмислення минулого України // Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах. Матеріали ІІІ Всеукраїнської наукової конференції. 30-31 березня 2018 р., м. Дніпро. Частина І / Наук. ред. О. Ю. Висоцький. Дніпро: СПД «Охотнік», 2018. С. 190-191.
- 63) Шишко О. Комісар міста Іван Липа та суспільно-політичне життя Одеси (березень-травень 1918 року) // Дев'яті Липівські читання. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Полтава, 11-12 травня 2018 р. Полтава: ПУЕТ, 2018. С. 102-107.
- 64) Шишко О. «Петлюрівські організації» як об'єкт політичного терору в Одеській губернії у 1921-1922 рр. // Південь України у вітчизняній та європейській історії. Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 13-14 вересня 2018 року. Одеса: «Екологія», 2018. С. 69-75.
- 65) Шишко О. Г. Деякі аспекти діяльності Одеської губернської надзвичайної комісії у 1920-1921 рр. // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: збірник наукових праць. Вип. 8 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. С. 470-476.
- 66) Шишко О. Проблематика терору голодом на шпальтах одеської газети «Вісти» (червень-грудень 1921 р.) // Масовий штучний голод 1921-1923 рр. (до сотих роковин): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (30 вересня 2021 р.). Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2021. С. 113-119. (<https://holodomorinstitute.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/zbirnik-tez-golod-1921-1923.-ostat..pdf>)
- 67) Shyshko O. N. Odesa guberniya special commission and "Polish military organization" / O. N. Shyshko // The South of Ukraine in the National and European history. Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції. 15-16 вересня 2016 року. Одеса: Астропринт, 2016. С. 119-125.
- 68) Shyshko O. N. The case of Romanian spies // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: збірка наукових праць. Вип. 6. Херсон: ФОП Грінв Д. С., 2017. С. 436-441.

8. Підготовлено наукових кадрів у системі вищої освіти (захищено кандидатських, докторських дисертацій, магістерських робіт).

За наукового консультування керівника наукової школи Хмарського В.М. підготовлено та захищено 6 докторських дисертацій (з них 3 за період 2016-2021 рр.):

- 1) Цубенко В. Л. Військові поселення кавалерії на території України. 1817-1867 рр. (формування, соціально-економічний розвиток, побут). Спеціальність 07.00.01 – історія України. 10 березня 2010 р. ОНУ імені І. І. Мечникова.
- 2) Міронова І. С. Формування та розвиток поштових і поштово-телеграфних установ на півдні України (остання чверть XVIII – початок XX ст.). Спеціальність 07.00.01 – історія України. 15 жовтня 2014 р. ДНУ імені Олесея Гончара.
- 3) Мусаєва У. К. Розвиток музейної справи в Кримській АСРР (1921-1941). Спеціальність 07.00.01 – історія України. 2 грудня 2015 р. ОНУ імені І. І. Мечникова.
- 4) Вінцковський Т. С. Формування і діяльність місцевих органів влади першої УНР на півдні України. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 2 березня 2016 р. ОНУ імені І. І. Мечникова.*
- 5) Музичко О. Є. Процес інституціоналізації історичних досліджень на території Південної України (друга половина XIX - початок XX ст.). Спеціальність 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. 24 вересня 2020 р. Київ, ІУАД імені М.С.Грушевського НАН України.*
- 6) Шишко О. Г. Політичний терор воєнно-політичних режимів у Херсонській та Одеській губерніях (січень 1918 р. – березень 1922 р.). Спеціальність 07.00.01 – історія України. 25 листопада 2020 р. ОНУ імені І.І.Мечникова. Науковий консультант – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.*

-----

* **Примітка:** Представники наукової школи. Докторська дисертація керівника наукової школи: Хмарський В. М. Археографічна діяльність наукових установ на півдні України у XIX – на початку XX ст. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 24 березня 2004 р. ОНУ імені І.І.Мечникова. Науковий консультант – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук Сохань П. С.

Під керівництвом керівника наукової школи Хмарського В.М., Вінцковського Т.С. та Першиної З.В. захищено **15 кандидатських дисертацій:**

- 1) Котова Н. О. Діяльність статистичних комітетів на Одещині у XIX – на початку XX століття. Спеціальність 07.00.01 – історія України. ОНУ імені І. І. Мечникова. 2002 р. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В.М.
- 2) Синявська О. О. Олексій Іванович Маркевич: життя та діяльність. Спеціальність 07.00.01 – історія України. ОНУ імені І. І. Мечникова. 2002 р. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Першина З. В.
- 3) Музичко О. Є. Історик Ф. І. Леонтович: життя та наукова діяльність. ДНУ імені Олесея Гончара. Спеціальність 28 січня 2004 р. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.
- 4) Березовська Т. В. Рід Аркасів: просопографічний портрет на історичному тлі доби. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 17 лютого 2004 р. ОНУ імені І. І. Мечникова. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В.М.

- 5) Новікова Л. В. Внесок А. О. Скальковського (1808-1898) у дослідження історії Південної України. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 28 вересня 2006 р. ОНУ імені І. І. Мечникова. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В.М.
- 6) Берковський В. Г. Розвиток торгівлі Волинського воєводства середини XVI – першої половини XVII ст. Спеціальність 07.00.01 – історія України. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.
- 7) Петровський Е. П. Архівно-слідчі справи як джерело вивчення історії репресій в Україні у 1937-1938 роках. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 24 лютого 2004 р. Київ, ІУАД імені М. С. Грушевського НАН України. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.
- 8) Демидов А. В. Діяльність Російського товариства пароплавства і торгівлі (1856-1920 рр.) на півдні України. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 28 вересня 2011 р. ОНУ імені І. І. Мечникова. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.
- 9) Стрижова І. М. Одеське товариство історії і старожитностей (1839-1922 рр.): збереження історико-культурної спадщини Південної України. Спеціальність 07.00.01 – історія України, ОНУ імені І. І. Мечникова. 2013 р. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.
- 10) Джумига Є. Ю. Вплив першої світової війни на повсякденне життя населення Одеси (1914 – лютий 1917 рр.). Спеціальність 07.00.01 – історія України. ОНУ імені І. І. Мечникова. 2015 р. Науковий керівник – доцент, доктор історичних наук Вінцовський Т. С.
- 11) Стамбол І. І. Іван Львович Липа в українському національному русі (кінець XIX – початок 20-х рр. XX ст.). Спеціальність 07.00.01 – історія України. ОНУ імені І. І. Мечникова. 2016 р. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.
- 12) Моторна І. В. Політика румунської адміністрації щодо етнічних груп на території Трансїстрії (1941-1944 рр.). Спеціальність 07.00.01 – історія України. ОНУ імені І. І. Мечникова. 2016 р. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Вінцовський Т. С.
- 13) Македон В. В. Національно-культурні об'єднання Одеси в другій половині XIX – на початку XX століття: виникнення, склад та діяльність. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 5 квітня 2017 р. ОНУ імені І. І. Мечникова. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.
- 14) Прокоп Ю. В. Євреї-іноземці на півдні України (кінець XVIII – початок XX ст.): соціальний, правовий та культурний аспекти. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 5 квітня 2017 р. ОНУ імені І. І. Мечникова. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.
- 15) Левченко Г. С. Газета «Одесский вестник» (1827-1894): внесок у розвиток історичного краєзнавства на півдні України. Спеціальність 07.00.01 – історія України. 26 квітня 2017 р. ОНУ імені І. І. Мечникова. Науковий керівник – професор, доктор історичних наук Хмарський В. М.

За період становлення наукової школи її представниками захищено понад 50 магістерських робіт, 18 з них – за останні п'ять років.

Захищено магістерських робіт – 17:

- 1) Абрамич Н. Історія міста Первомайська Миколаївської області (остання чверть XVII – перша третина XX ст.) Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2016. (наук. кер. к.і.н., доц. Синявська О.О.)
- 2) Бачинська О. В. (спеціаліст) Місто Меджибіж: основні етапи історії. Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2017. (наук. кер. д.і.н., проф. д.і.н., доц. Хмарський В.М.)
- 3) Бодруг А. В. (спеціаліст) Діяльність української діаспори в Канаді зі збереження національної ідентичності у другій половині XX ст. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2017 (к.і.н., доц. Новікова Л. В.).
- 4) Гордійчук А. В. (магістр другого року навчання) Повсякденне життя студентів Одеського університету (1865-1920): умови, структура, еволюція. Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2018. (наук. кер. д.і.н., проф. Хмарський В. М.)
- 5) Гуславська Г. С. (магістр другого року навчання) Просопографічний портрет видавців часопису «Основа» (1861-1862 рр.). Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2021. (наук. кер. к.і.н., доц. Синявська О. О.)
- 6) Добришин А. С. (магістр другого року навчання) Особливості нацистської політики Голокосту та стратегії виживання єврейського населення в рейхскомісаріаті «Україна». Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2020. (наук. кер. к.і.н., доц. Новікова Л. В.)
- 7) Івіс С.Б. (магістр другого року навчання) Вігалій Гаврилович Боровик в українському суспільно-політичному русі кінця XIX – початку XX ст. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2021. (наук. кер. д.і.н., проф. Хмарський В. М.)
- 8) Ісак В. М. (магістр другого року навчання). Зародження та діяльність українського скаутського руху на західноукраїнських землях: товариство «Пласт» (1911-1939 рр.). Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2017. (наук. кер. ст. викл. Левченко Г. С.)
- 9) Каминіна О. В. (спеціаліст) Німецькі колонії Херсонської губернії у революційних подіях 1917-1920 рр. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2017. (наук. кер. д.і.н., проф. Вінцовський Т. С.)
- 10) Кулікова Є. О. (магістр другого року навчання). Становище та суспільна активність одеського студентства у другій половині 1960 – 1980-х рр. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2017. (наук. кер. к.і.н., доц. Новікова Л. В.)
- 11) Попик А. С. (магістр другого року навчання) Репресії радянської влади в 1920-1930-х рр. проти колишніх діячів політичних партій в Одесі пам'ятки. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2018. (наук. кер. к.і.н., доц. Петровський Е. П.)
- 12) Прокопенко А. А. (магістр другого року навчання). Громадська діяльність подружжя Софії та Олександра Русових в останній чверті XIX – на початку XX ст. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2018. (наук. кер. к.і.н., доц. Синявська О. О.)

- 13) Путенко В. В. (магістр другого року навчання) Національна політика уряду Російської імперії та її втілення в українському питанні (друга половина XIX –початок XX ст.). Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2019. (наук. кер. д.і.н., проф. Хмарський В. М.).
- 14) Рудий В. О. (спеціаліст) Петро Конашевич-Сагайдачний: діяльність козацького гетьмана та його образ у пам'ятках XVII ст. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2017. (наук. кер. к.і.н., доц. Новікова Л. В.).
- 15) Стецька А. В. (магістр другого року навчання) Повсякденне життя професорсько-викладацької та студентської корпорацій Одеського університету в 1933-1953 рр. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2019. (наук. кер. к.і.н., доц. Петровський Е. П.).
- 16) Теравська О. І. (магістр другого року навчання) Замки та фортифікаційні споруди Західного Поділля як історико-архітектурні пам'ятки .Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2018. (наук. кер. к.і.н., доц. Синявська О. О.).
- 17) Ткаченко М. О. (магістр другого року навчання) Становлення українського кінематографу наприкінці XIX – в першій третині XX ст. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2019. (наук. кер. к.і.н., доц. Синявська О. О.).
- 18) Трофімчук О. В. (спеціаліст) Особливості становища інтелігенції в Одесі у 1920-1930-х рр. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2017. (наук. кер. к.і.н., доц. Новікова Л. В.).

9. Проведено конференцій, семінарів, інших заходів (вказати рівень проведеного заходу – міжнародний, український, регіональний, університетський)

На протязі всього періоду формування наукової школи її представниками активно проводились міжнародні і Всеукраїнські конференції за згаданими у п. 2. науковими напрямками.

За останні 5 років особливо важливими є наступні конференції міжнародного рівня:

- ✓ V Міжнародна науково-практична конференція «Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», 7–8 грудня 2017 р., м. Одеса
- ✓ VI Міжнародна науково-практична конференція «Південь України у вітчизняній та європейській історії», 13–14 вересня 2018 р., Одеса.
- ✓ V Міжнародній науково-практичній конференції «Південь України у вітчизняній та європейській історії», 17–18 вересня 2020 року, Одеса.

Представниками НШ залучено до наукових досліджень молодь, організовано низку студентських наукових конференцій Університетського рівня (Цубенко В.Л.):

- ✓ Студентська наукова конференція «Україна і Європа: шлях до спільного майбутнього», присвячена Дню Європи в Україні, м. Одеса, 23 травня 2017 р.
- ✓ II студентська наукова конференція «Культурна спадщина Європи і України: історія, охорона і сучасний стан», присвячена Дню Європи в Україні, м. Одеса, 18–19 травня 2018 р.
- ✓ III студентська наукова конференція «Культурна спадщина Європи і України: історія, охорона і сучасний стан», присвячена Дню Європи в Україні, м. Одеса, 17–18 травня 2019 р.

✓IV студентська наукова он-лайн конференція «Культурна спадщина Європи і України: історія, охорона і сучасний стан» Присвячується Дню Європи в Україні, м. Одеса, 26 травня 2020 р.

✓V студентська наукова он-лайн конференція «Культурна спадщина Європи і України: історія, охорона і сучасний стан», присвячена Дню Європи в Україні, м. Одеса, 25 травня 2021 р. (взяли участь близько 100 студентів).

Починаючи з 2004 року і по сьогоднішній день представник НШ Міронова І. С. входить до складу журі II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук за секціями «Історія України», «Всесвітня історія».

10.Науково-редакційна діяльність (видано періодичних видань, членство у редколегіях журналів, досвід наукової експертизи у якості експертів)

ХМАРСЬКИЙ Вадим Михайлович

- член редколегії та науковий редактор 18 випусків наукового журналу «Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство», що входить до Переліку наукових фахових видань України (історичні науки) (2007-2018 рр.);
- член редколегії збірок «Хаджибеївські читання»: матеріали Всеукраїнської наук. конф. з історії України студентів та аспірантів та «Українське порто-франко. Наукові студентські праці з вітчизняної історії»;
- член спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій Одеського національного університету (з 2005 р.);
- Експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (з 2019 р.)

ВІНЦКОВСЬКИЙ Тарас Степанович

- член наукової ради видань «Українська біографістика = Biographistica Ukrainica» : зб. наук. пр. Ін-ту біогр. дослідж. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського та «Danubius. Revista Muzeului de Istorie Galati» (Галац, Румунія);
- член редколегії періодичного фахового видання «Чорноморська минувшина. Зап. Від. історії козацтва на півдні України» / Н.-д. ін-т козацтва Ін-ту історії України Нац. акад. наук України, Від. історії козацтва на півдні України, Іст. ф-к Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова;
- член ради експертів та журі Міжнародної премії імені Івана Франка;
- член редколегії збірок є «Хаджибеївські читання»: матеріали Всеукраїнської наук. конф. з історії України студентів та аспірантів та «Українське порто-франко. Наукові студентські праці з вітчизняної історії»
- член спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій Одеського національного університету (2016 р.)

НОВІКОВА Людмила Володимирівна

- є член редколегії періодичного фахового видання «Чорноморська минувшина. Зап. Від. історії козацтва на півдні України» / Н.-д. ін-т козацтва Ін-ту історії України Нац. акад. наук України, Від. історії козацтва на півдні України, Іст. ф-к Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова

СИНЯВСЬКА Олена Олександрівна

- Експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (з 2019 р.)

11. Представники наукової школи є членами вітчизняних та зарубіжних наукових товариств

Керівник наукової школи ХМАРСЬКИЙ Вадим Михайлович є членом Української академії історичних наук, академік.

12. Співпраця з науковими установами та ВУЗами України

Підтримується на постійній основі плідне співробітництво з Національною академією наук (НАН) України:

- Інститутом історії України НАН України особливо з відділом історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України (відповідальні координатори роботи серед представників НШ ОНУ: Вінцовський Т.С., Музичко О.Є., Хмарський В.М., Цубенко В.Л.);
- Інститутом української археографії та джерелознавства імені М.С.Грушевського НАН України (відповідальні координатори роботи серед представників НШ ОНУ: Музичко О.Є., Хмарський В.М.),

з Одеською державною академією будівництва та архітектури (відповідальні координатори роботи серед представників НШ ОНУ: Хмарський В.М., Цубенко В.Л.) та національними університетами півдня України: Національним університетом «Одеська політехніка» і Миколаївським національним університетом імені В. О. Сухомлинського (відповідальні координатори роботи серед представників НШ ОНУ: Хмарський В.М., Цубенко В.Л.).

В результаті співпраці друкуються спільні публікації в журналах та готуються доповіді для виступів на конференціях, тощо.

Співробітництво з представниками Музею Революції Гідності та його архівами дозволило Музичко О.Є. виконати цикл досліджень за одним із основних наукових напрямів НШ, представники якої виконують дослідницькі роботи, користуючись Державним архівом Одеської області та поповнюють його аналітичними науково-обґрунтованими даними з історії українського Причорномор'я.

Належна увага приділяється сумісній роботі з: Національною спілкою краєзнавців України, Національною спілкою журналістів України (Цубенко В.Л.), Українським товариством охорони пам'яток історії та культури (відповідальні координатори роботи серед представників НШ ОНУ: Хмарський В.М., Вінцовський Т.С., Цубенко В.Л.).

13. Міжнародне співробітництво:

Протягом формування наукової школи здійснювалось співробітництво і одержання дослідчих дотацій Канадського інституту українських студій (Едмонтон, Канада) (Левченко

Г.С., Хмарський В.М.), МФ «Відродження» (Бачинський А.Д., Хмарський В.М.). Упродовж минулих п'яти років здійснювались такі форми співробітництва –

участь у міжнародних проектах: SAIP – «Прогресивне управління університетом» (2016-2019) (Американські ради з міжнародної освіти, США) (Хмарський В.М.);

Еразмус+ QUAERE – забезпечення якості освіти згідно європейських стандартів та рекомендацій. (2016-2018) (Вроцлав, Польща) (Хмарський В.М.);

«Інноваційний університет і лідерство. Фаза V. Інтердисциплінарність та міжгалузевість і стратегії розвитку університету» 2019-2020 (Варшавський університет, Польща; МБФ «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики») (Хмарський В.М.);

Еразмус+ «Посилення ролі ЗВО у промисловій трансформації в контексті парадигми Industry 4.0 у Грузії та Україні» Католицький університет Льовен (Льовен Бельгія) (2020 р.) (Хмарський В.М.)

«Подолання минулого і конфлікти пам'яті». Лейпциг-Дрезден-Берлін (Німеччина), вересень – жовтень 2020 р. Проект Німецької служби академічних обмінів (DAAD) «Східно-західне партнерство: академічний обмін та наукова співпраця з метою безпеки, співпраці і розвитку громадянського суспільства в Європі» (Синявська О.О.).

Німецько-українська комісія істориків в рамках роботи міжнародної дослідницької групи над проектом «Україна і Німеччина у 20-му столітті» (координатор професор Мартін Шульце Вессель, Мюнхенський університет Людвіга-Максиміліана), 2017 – 2019 рр. (Синявська О.О.);

Дослідча стипендія Інституту гуманітарних досліджень (2022) (Відень, Австрія) (Хмарський В.М.);

запрошена дослідниця Лейбніц Інституту Східної та Південно-Східної Європи в Регенсбурзі (Німеччина), квітень-червень 2022 р., робота над науковим проектом «Українська державність через призму Брест-Литовського договору» (Синявська О.О.);

участь у наукових заходах:

міжнародні наукові конференції – Етноконфесійні ідентичності і уявлення іншого у східно-європейському просторі: між стереотипом й бажанням пізнання. Ясси, Румунія. 2-5 листопада 2017 р. (Вінцковський Т.С.); «Історіографічні проблеми історії Росії та України». Санкт-Пюльтен, Австрія 9-10 жовтня 2018 р. (Хмарський В.М.); «Ucrainenii din România. Istorie, Contemporaneitate și perspective». Бухарест, Румунія, 8-10 листопада 2018 р. (Синявська О.О.); International conference "History, Spirituality, Culture, Dialogue and Interactivity". 6 Edition. Галац, Румунія, 29-30 жовтня 2020 р. (Вінцковський Т.С.); «Higher Education Management – Selected Topics». Київ – Львів – Одеса – Вюрцбург. 9-10 грудня 2020 р. (Хмарський В.М.);

науковий семінар «Культура пам'яті изнутри: как мы помним Вторую мировую войну в Беларуси, Германии, Украине, Польше и России», листопад – грудень 2020 р. (проект реалізований Міжнародним освітнім центром у Дортмунді (ІВВ Дортмунд) та Мінським міжнародним освітнім центром імені Йоханнеса Рау (ІВВ Мінськ) при фінансовій підтримці Федерального міністерства закордонних департаментів Німеччини) (Синявська О.О.).

14. Нагороди, премії, почесні звання представників наукової школи:

ВІНЦКОВСЬКИЙ Т.С. нагороджений почесним знаком «Відмінник освіти України» (2004 р.); чотирима Почесними грамотами від: Міністра освіти і науки України (2002 р.), голови Одеської обласної державної адміністрації (2010 р.), Одеської обласної ради (2020 р.) та від міського голови Одеси (2008 р.); є Лауреатом премії одеської газети «Чорноморські

новини» «Лицар українського чину» за студії з історії Української революції 1917-1921 рр. (з 2017 р.).

ХМАРСЬКИЙ В.М. нагороджений почесним знаком «Відмінник освіти України» (2015 р.) та Грамотою Одеської обласної Ради (2017 р.).

МИРОНОВА І.С. нагороджена почесним знаком «Відмінник освіти України» (2007 р.), відмічена нагрудним знаком «Софія Русова» (2010 р.).

ЦУБЕНКО В.Л у 2014 р. отримала відзнаку Національної спілки краєзнавців України «Почесний краєзнавець України», нагороджена почесним знаком «Відмінник освіти України» (2020 р.), відзначена «Почесною грамотою» від Голови Одеської обласної державної адміністрації (2020 р.).

15. Інша довідкова інформація

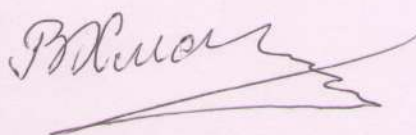
Дослідницьке спрямування наукової школи «Історія українського Причорномор'я ХІХ-ХХ ст.: історіографія, інституції, персоналії» – вивчення долі і впливу суб'єктів історичного процесу у краї та їхнє історіографічне осягнення.

Наукова школа склалась на певних традиціях Одеського національного університету імені І.І. Мечникова другої половини ХІХ - ХХ століть та завдяки передумовам, що склались на початку ХХІ ст. у середовищі істориків-україністів дослідницький дискурс яких пов'язаний зі спеціальними історичними дисциплінами. Традиція бере свій початок у Новоросійському університеті, коли дослідження з історичної україністики поєднували зі студіями зі спеціальних історичних дисциплін професори П. К. Брун, О. І. Маркевич, І. А. Линниченко (історична географія, історіографія, археографія, історична бібліографія тощо) та продовжувалась за радянських часів у доробку М. Є. Слабченка, С. М. Ковбасюка, А. Д. Бачинського, З. В. Першиної (джерелознавство, археографія, історіографія тощо). З 1979 по 1990 р. кафедра називалась «Історії Української РСР, історіографії та джерелознавства».

В умовах незалежної України склались сприятливіші умови для розвитку україністики, поглибилися дослідження зі спеціальних історичних дисциплін, відбулась зміна поколінь науковців. **Наукова школа розпочала своє безпосереднє формування у 2004 р.**, коли були захищені перші кандидатські та докторська дисертація її майбутніх репрезентантів. Основу школи складають науковці, які захистили дисертації (6 докторських та 12 кандидатських) за наукового консультування чи під керівництвом професора Хмарського В. М., завідувача кафедри історії України (1999-2000, 2003-2015). Нині на кафедрі працюють у річищі школи три доктори та три кандидати історичних наук.

Саме набутий практичний досвід емпіричних досліджень та теоретичні узагальнення стали підставою для оформлення назви наукової школи: «Історія українського Причорномор'я у ХІХ-ХХ ст.: історіографія, інституції, персоналії».

02 червня 2022 р.

Вадим ХМАРСЬКИЙ